

DE LEENKAMER VAN DIRCK VAN ZANTHORST, 1451-1736

door
C. Hoek

*Eerder gepubliceerd in 'Ons Voorgeslacht', jrg. 33 (1978), een uitgave van de
Zuidhollandse Vereniging voor Genealogie*

Inleiding

In het begin van de zestiende eeuw zijn de heren van Wassenaar, deels door vererving en deels door aankoop, in het bezit van een aantal leenkamers. De administratie van deze is nooit gescheiden gehouden door de leengriffiers, alleen in het midden van de veertiende eeuw worden de lenen van de Hof van Wassenaar en die van de Burcht van Leiden van elkaar onderscheiden. Toch vallen de leenkamers nog ten dele te reconstrueren, daar in de oudere retroacta niet de van Wassenaers, maar andere leenheren optreden. Op deze wijze volgen hier dan ook reportoria op de lenen van diverse leenkamers.

De registratie van de lenen is goed bewaard gebleven in een serie registers, die gemerkt zijn met letters. Het oudste register A is aangelegd in 1420 en bevat ook oudere brieven, door de leenmannen overgelegd bij het verzoeken van hun lenen. Een ouder cartularium, gemerkt AA, is vervaardigd omstreeks 1400 en bevat akten uit de dertiende- en veertiende eeuw en ook onge-dateerde lijsten van leenmannen. De registers bevinden zich in het huisarchief van het kasteel Twickel en konden dank zij de vriendelijke toestemming van de laatste eigenares Vrouwe M.A.M.A. baronesse van Heeckeren van Wassenaer, gravin van Aldenburg Bentinck, gemicrofilm worden. Deze films bevinden zich op het Nationaal Archief te 's-Gravenhage.

Eén van deze leenkamers was:

De leenkamer van Dirck van Zanthorst

Op 27 april 1460 verklaart de heer van Wassenaar dat Dirck van Zanthorst zonder erfgenamen van de zwaartzijde is overleden en dat hierdoor de lenen die deze van hem hield, met inbegrip van diens leenmannen, aan hem zijn gekomen (B, fol. 106). Inderdaad blijkt het volgende leen van hem afkomstig te zijn en werd waarschijnlijk gehouden van het leen 99 van de Burcht te Leiden.

WASSENAAR

- 1. 1 morgen land in het ambacht Zuydijck (1491: in Zuydwijcker ambacht 1687: in de Oosterpolder), belend ten oosten: Jan Jacobsz. van Haerlem, ten westen: de Boogaerds-kamp, ten zuiden: de Karsk (1491: de Kersse) en ten noorden: de dijckwatering.**

29-7-1451: Willem Dircxz., neef van de leenheer Dirck van Zanthorst, na overdracht door Geerlof Dircxz. (B, fol. 105v).

27-4-1460: Willem Willemsz. Dirck Geerlofszoonz., onmondig, oom: Geerlof Dircxz., bij dode van zijn vader Willem Dircxz. (B, fol. 106).

22-11-1469: Willem Willemsz. doet zelf hulde (C, fol. 4).

14-2-1491: Godschalck van Wijngaerden Jansz., gehuwd met Yolente van IJsselsteijn, na overdracht door Willem Willemsz. (C, fol. 48v).

3-3-1512: Jan Oom van Wijngaerden bij dode van zijn vader Godschalck Oom van Wijngaerden na verzuim (D, fol. 42).

20-7-1545: Claes Jansz. bij den Burch na overdracht door Jan Oom van Wijngaerden (E, fol. 71).
12-6-1589: Machteld Claesdochter, gehuwd met Anssem Jansz. te Voorschoten, bij dode van haar vader Claes Jansz. van der Burch (H, fol. 45).
11-10-1593: Jan Ansemsz. te Voorschoten, onmondig, vader: Anssem Jansz., bij dode van zijn moeder Machteld Claesdochter (H, fol. 86).

Het leen 1 is gesplitst in 1A en 1B.

1A. ½ morgen land.

25-10-1599: Dirck Willemsz. te Wassenaer na overdracht door Anssem Jansz. namens zijn onmondige zoon Jan Anssemsz. (H, fol. 125).
11-1-1602: Jan Jorisz. aan de Waddingh te Voorschoten na overdracht door Dirck Willemsz. (H, fol. 136).
27-10-1625: Willem Bontius, hulde door Pieter van Revieren, na overdracht (K, fol. 46 en L, fol. 187).
20-1-1655: Pieter Bontius doet zelf hulde (L, fol. 202).
12-1-1660: Amelis van Bouchorst, heer van Wimmenem, baljuw en dijkgraaf van Rhijnlandt, na overdracht door Wilhelmus Bontius, kapitein van een compagnie gardes van de Staten van Hollandt en West Frieslandt (M, fol. 41v).

1B. ½ morgen land.

27-10-1625: Pieter van Revieren na overdracht door Jan Ansemsz. te Voorschoten (K, fol. 46).
5-1-1655: Jonkvrouwe Maria van Rivieren te 's-Gravenhage, hulde door Nicolaes de Lange, bij dode van haar oom jonkheer Pieter van Rivieren (L, fol. 187).
...-16..: Jonkheer Amelis van Bochorst, heer van Wimmenem na overdracht door jonkvrouwe Maria van Rivieren, blijkens een na haar dood door haar zuster jonkvrouwe Cornelia van Rivieren op 31-7-1670 voor notaris Marinus Heuvel te 's-Gravenhage afgelegde verklaring (M, fol. 112).

De lenen 1A en 1B zijn verenigd tot 1.

1. 1 morgen (1736: 7 hond) land.

25-3-1670: Unico van Ripperda, heer van Boxbergen en Hengelo, bij dode van zijn oom maternel Amelis van Bochorst, heer van Wimmenem, baljuw en dijkgraaf van Rhijnlandt (M, fol. 112).
16-6-1687: Borchard Amelis van Coeverden, heer van Hengelo, bij dode van zijn oom Unico van Ripperda, heer van Wimmenem, Boxbergen en Hengelo, hulde door meester Cornelis van Velen, advocaat voor het Hof van Hollandt, volgens procuratie verleden op 6-4-1687 voor het gerecht van Deventer en draagt het leen over aan heer Ysaac Pauw, ridder, heer van Achtienhoven en de Busch (M, fol. 199v).
18-10-1691: Cornelia Pauw, vrouwe van Achtienhoven en de Busch, haar man is uitlandig, hulde door meester Adriaen van Nispen, bij dode van haar vader heer Ysaac Pauw, ridder, heer van Achtienhoven (M, fol. 199v).
7-1-1707: Jacob, baron van Wassenaer, veertig raad van Leyden en namens de Ridderschap bewindhebber van de Oost Indische Compagnie, na overdracht door Adam van der Smaling volgens procuratie verleden op 5-1-1707 door vrouwe Cornelia Pauw, vrouwe van Achtienhoven, weduwe van Coenraet van Heemskerck, gezant in Frankrijk (N, fol. 43).

23-4-1709: Adriaen Wittert van der Aa, hulde door Cornelis Boers, baljuw van Catwijck, volgens procuratie d.d. 1-12-1708, na overdracht door dezelfde namens Jacob, baron van Wassenaer en veertig raad te Leyden (N, fol. 105v).

7-6-1715: Anna Maria Moens, vrouwe van Loenen en Cronenburgher gerecht, weduwe van Adriaen Wittert van der Aa te Leyden, hulde door Johan Gijbelandt, baljuw en schout van Wassenaer en Zuydwijck, volgens procuratie verleden op 1-6-1715 voor notaris Paulus van Eembrugge aldaar, bij dode van haar man (N, fol. 136).

11-10-1728: Vrouwe Maria Magdalena van Ornia te Amsterdam, weduwe van Bernardijn Moens, heer van Vrije Nesse en Sluipwijck, hulde door Johan van Swaenenburgh, notaris te Leyden, volgens procuratie verleden op 21-9-1728 voor notaris Gerard Burghout te Amsterdam, bij dode van haar dochter vrouwe Anna Marie Moens, vrouwe van Loenen en Cronenburgher gerecht, gehuwd met Dominicus van Kamminga, volgens haar testament d.d. 14-7-1716 (N, fol. 218).

17-2-1736: Heer Hendrick, graaf van Moens, heer van Ravensberghe, Sluipwijk, Vrije Nesse, Cronenburg en Loenen, bij dode van zijn moeder vrouwe Maria Magdalena van Ornia, douarière van heer Bernardijn Moens (D, fol. 40v).